

Клименко Т. В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування,
Перетяцько Ю. М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ

Якість управлінських рішень в сучасних умовах залежить від ефективності функціонування підсистеми економічної діагностики як елемента системи управління підприємством, при цьому особливу увагу необхідно приділити оцінюванню його конкурентоспроможності.

Згідно Великої української енциклопедії поняття «економічна діагностика» трактується як «системний аналіз економічних показників з метою визначення порушень у сфері господарської діяльності» [1]. У навчальній літературі економічна діагностика розглядається як аналітичне оцінювання всіх сфер діяльності підприємства з позицій досягнення максимально можливого економічного результату за рахунок оптимального та ефективного використання обмежених економічних ресурсів, спрямоване на прийняття ефективних управлінських рішень [2, с. 16].

Конкурентоспроможність підприємства характеризується здатністю досягати успіху в конкурентному середовищі, якісно реагувати на чинники, що в ньому функціонують, нарощуючи економічний потенціал до розвитку. В рамках дослідження конкурентоспроможності підприємства мають бути оцінені його позиція на ринку, якість продукції (робіт, послуг), рівень відносин з клієнтами, здатність реагувати та адаптуватися до змін ринкового середовища, економічна ефективність та фінансовий стан тощо.

Науковцями виділяються різні методи економічної діагностики конкурентоспроможності підприємства, використання яких спрямовано на

комплексне дослідження конкурентоспроможності, або її оцінювання за окремими напрямками. Зокрема, серед найбільш відомих методик можна виділити: оцінювання конкурентоспроможності на основі міжнародного поділу праці; методи, що базуються на теорії ефективної конкуренції та на теорії якості продукції; матричні методи оцінювання конкурентоспроможності; SWOT-аналіз; аналітичний і графічний методи та інші [3, с. 80-86].

На основі методик економічної діагностики підприємство здатне визначати власні сильні та слабкі сторони в ринковому середовищі. Так, оцінювання позиціонування на ринку, рівня та структури витрат, цінового параметру, якості продукції (робіт, послуг), операційної ефективності в цілому і порівняння цих параметрів з показниками конкурентів, дозволяють підприємству виявляти фактори, які обмежують його розвиток та конкурентоспроможність, а також впроваджувати ефективніші заходи, що сприятимуть удосконаленню процесу управління.

Діагностування ефективності використання ресурсного потенціалу сприятиме виявленню напрямів, які потребують реалізації інвестиційних проектів, оптимізації витрат, підвищення кваліфікації персоналу, що забезпечуватиме більш продуктивне управління ресурсами задля нарощування загальної ефективності діяльності підприємства.

Окрім цього, результати дослідження конкурентного середовища, тенденцій зміни його ключових індикаторів є економічним підґрунтям для розробки стратегічного плану розвитку бізнесу, що враховуватиме можливості нарощування економічного потенціалу, в тому числі з урахуванням спроможності інноваційного поступу, розробку механізмів запобігання або уникнення впливу загроз різного роду походження.

У контексті управління ризиками, економічна діагностика дозволяє виявляти ризики та можливі вразливі місця, які можуть мати негативний вплив на ефективність бізнесу, за рахунок впровадження адаптивних механізмів у систему управління підприємством.

Щодо питання дослідження місця підприємства на ринку, то такий напрям діагностики сприятиме обранню більш якісної стратегії ціноутворення, використанню ефективніших інструментів маркетингової діяльності з орієнтацією на оптимізацію сегментації клієнтів і, за можливості, диференціацію продукції (робіт, послуг) для отримання конкурентних переваг за рахунок підвищення лояльності клієнтів і нарощування обсягів реалізації. Виявлення нових тенденцій серед вподобань клієнтів вимагатиме від бізнесу впровадження інноваційних підходів у задоволенні попиту, реалізація яких сприятиме покращенню конкурентних позицій на ринку.

Отже, ефективно функціонуюча система економічної діагностики конкурентоспроможності є важливою умовою забезпечення ефективності бізнесу та породжує передумови для його економічного розвитку. Результати економічної діагностики є інформаційною базою для обґрунтування тактичних і стратегічних рішень у сфері управління підприємством у цілому, а також щодо оптимізації використання його ресурсного потенціалу, ефективного управління ризиками, стимулювання інновацій, що сприяє формуванню та нарощуванню конкурентних переваг на ринку та довгостроковому стійкому розвитку бізнесу.

Література

1. Економічна діагностика. *Велика українська енциклопедія: веб-сайт*. URL: <http://surl.li/afkibo>.
2. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 456 с.
3. Економічна діагностика: підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.